

QUAN HỆ RẬP XÊÚT VỚI TỔ CHỨC THƯƠNG MẠI THẾ GIỚI (WTO)

*Hoa Hữu Cường**

Vào tháng 4 năm 1993, Arập Xêút lần đầu tiên nộp đơn xin ra nhập Hiệp định chung về thương mại và thuế quan (GATT). Ngày 21/7/1993 Tổ chức thương mại thế giới WTO đã thành lập Ban Công tác về vấn đề Arập Xêút gia nhập WTO. Sau hơn một thập kỷ đàm phán song phương và đa phương, theo nguồn tin chính thức của Bộ Thương mại Arập Xêút, quốc gia này đã trải qua 314 vòng đàm phán song phương và 150 vòng đàm phán đa phương với các thành viên trong WTO, trả lời 3400 câu hỏi về luật thương mại. Sau khi được sự nhất trí của 148 thành viên, đặc biệt sau vòng đàm phán giữa Mỹ với Arập Xêút vào đầu tháng 9/2005. Ngày 11/09/2005, Arập Xêút đã chính thức trở thành thành viên thứ 149 của Tổ chức Thương mại Thế giới (WTO). Đây là thời khắc lịch sử đối với quốc gia dầu mỏ này và là thắng lợi quan trọng sau hơn một thập kỷ nỗ lực đàm phán gia nhập sân chơi thương mại toàn cầu. Bài viết này sẽ tập

trung phân tích đặc điểm, tác động và các quan hệ giữa Arập Xêút với tổ chức thương mại thế giới WTO

1. Đặc điểm và tác động cơ bản đối với Arập Xêút khi gia nhập WTO

1.1. Đặc điểm

Sự kiện Arập Xêút gia nhập tổ chức thương mại thế giới WTO mở ra cơ hội để một nền kinh tế bảo hộ lâu đời song cũng rất phát triển hội nhập với thế giới bên ngoài, một điều mà không phải ai trong thế giới những người Hồi giáo có thể dễ dàng chấp nhận. Tổng giám đốc WTO Pascal Lamy cho biết: "Tôi thực sự tin rằng, đây là một thông tin tốt lành cho Arập Xêút và những đối tác thương mại của nước này. Đồng thời nó cũng đem lại lợi ích cho chính WTO"¹. Phía Arập Xêút cho biết, WTO sẽ đem lại cho quốc gia Hồi giáo này cơ hội gia nhập vào một sân chơi chung toàn cầu. Ông Faisal Alsayrafí, Hiệu trưởng kiêm chủ tịch Hội đồng quản trị của Trường Quản lý Kinh doanh Tài chính Arập Xêút đã phát biểu rằng: "Trở thành

* Thạc sĩ, Viện Nghiên cứu Châu Âu

thành viên trong tổ chức WTO là bước đệm cho cải cách kinh tế và điều chỉnh cơ cấu tổ chức của Vương quốc Arập Xêút. Tham gia WTO là một động lực mạnh mẽ để nâng cao hiệu quả và phát triển các lĩnh vực kinh tế nhà nước và tư nhân. Trước hết chúng tôi thấy rằng các nước thành viên WTO sẽ mang nhiều hàng hoá của đất nước tôi hơn ra thị trường quốc tế. Hơn nữa, nó cũng giúp nền kinh tế Arập Xêút giảm lệ thuộc vào ngành công nghiệp dầu mỏ, gia tăng các dòng đầu tư trực tiếp nước ngoài và gia tăng cạnh tranh trong các ngành thương mại trong nước vốn được chính phủ trợ cấp nhiều” (theo: www.dantri.com.vn). Ngài Salim Ghalayini là nhà tư vấn kinh doanh quốc tế đã nói rằng: “Tham gia WTO là một động lực mạnh mẽ để nâng cao hiệu quả và phát triển các lĩnh vực kinh tế nhà nước và tư nhân, nó sẽ khuyến khích các công ty và chuyên gia của Arập Xêút hoạt động chuyên nghiệp và có tính cạnh tranh cao hơn”. Vào WTO, Arập Xêút cũng cho biết sẽ đấu tranh "hết mình" cho lợi ích của các nước nghèo. Arập Xêút cam kết sẽ thực hiện một loạt những cam kết về mở cửa thị trường và thúc đẩy hội nhập vào nền kinh tế thế giới trong khi đưa ra môi trường kinh doanh và đầu tư minh bạch theo đúng cam kết của WTO. Gia nhập WTO sẽ tạo điều kiện cho Arập Xêút thu hút vốn đầu tư nước ngoài, tạo thêm việc làm cho người dân, giúp đa dạng hóa nền kinh tế lâu nay vẫn lệ thuộc vào dầu lửa và mang lại cơ hội xuất khẩu cho các doanh nghiệp, đặc biệt là doanh nghiệp trong ngành công nghiệp hóa dầu. Vào WTO, Arập Xêút sẽ tiến hành cải cách hệ thống thương mại của mình, đáng chú ý nhất là vấn đề sở hữu trí tuệ, giấy phép nhập

khẩu, lệ phí thuế quan và các vấn đề về tiêu chuẩn và công nghệ...

Hiện nay, Arập Xêút là quốc gia xuất khẩu lớn thứ 13 trên thế giới và nước nhập khẩu lớn thứ 23 trên thế giới (tính theo giá trị hàng hoá). Khi ra nhập WTO, Arập Xêút đã phân loại hàng hóa thành 7177 mặt hàng. Khi Arập Xêút nộp đơn ra nhập GATT năm 1993, 75% trong các mặt hàng này bị đánh thuế 12%. Vào năm 2004, 85% trong các mặt hàng nói trên đã bị đánh thuế. Trong những năm đàm phán, Arập Xêút đã thiết lập 9 cơ quan điều tiết và ban hành 42 luật liên quan đến thương mại, đây là một phần đảm bảo các nguyên tắc cam kết trong WTO².

Các chính sách phát triển của Arập Xêút khi trở thành thành viên của WTO đã đặt tín hiệu cho mối tương quan khăng khít giữa ngành công nghiệp dầu mỏ, phi dầu mỏ và các ngành kinh tế của chính phủ. Nó đã tạo ra sự đa dạng hóa nền kinh tế và tạo điều kiện để chính phủ Arập Xêút tiến hành tư nhân hoá các doanh nghiệp. Các ngành công nghiệp dựa vào tài nguyên như: sản xuất máy móc, khai thác và chế biến khoáng sản-dầu lửa sẽ phải thương lượng các quyền lợi chung giữa các nước thành viên trong WTO, giúp Arập Xêút không phải chịu những thiệt thòi khi tham gia sân chơi thương mại toàn cầu. Là một thành viên mới, Arập Xêút sẽ phải vận động hành lang, thiết lập giá cả, các cam kết thương mại với các nước khác cho sự cân nhắc của WTO.

1.2. Những tác động

Là thành viên trong tổ chức thương mại thế giới WTO sẽ giúp Arập Xêút có những quan điểm rõ ràng hơn về quá trình cải cách

kinh tế, luật pháp và cách thức quản lý kinh tế vĩ mô của mình. Mọi cam kết và hiệp ước của WTO đều có ảnh hưởng đến nền kinh tế của Ả-rập Xê-út. Đứng hơn nó là những tác động tích lũy của hàng trăm sự thay đổi, cần thiết cho hội nhập và phát triển kinh tế của của quốc gia Hồi giáo này. Một số tác động tích cực cho nền kinh tế Ả-rập Xê-út khi gia nhập WTO như:

- Tất cả người tiêu dùng trong nước sẽ được hưởng từ sự cam kết các sản phẩm tốt nhất trên thế giới tại mức giá cạnh tranh, dịch vụ tốt hơn cho khách hàng

- Các lĩnh vực kinh tế tư nhân sẽ được cạnh tranh lành mạnh và sự phân bổ nguồn lực có hiệu quả trong môi trường toàn cầu.

- Luật pháp quốc gia sẽ minh bạch hoá hơn, phù hợp hơn trong sự phát triển hiện đại.

- Môi trường đầu tư sẽ tốt hơn tạo thuận lợi cho thu hút đầu tư trực tiếp nước ngoài.

- Các mặt hàng xuất khẩu của Ả-rập Xê-út sẽ được mở rộng ra thị trường quốc tế và minh bạch hoá các điều khoản cạnh tranh đối với các đối thủ nước ngoài.

Chính quyền Ả-rập Xê-út sẽ có tiếng nói hơn trong sân chơi thương mại toàn cầu, sẽ được góp ý và đưa ra những ý kiến có lợi cho sự phát triển của quốc gia mình.

- Ả-rập Xê-út sẽ thúc đẩy lợi thế cạnh tranh trong các ngành công nghiệp có lợi thế như dầu mỏ, nguyên liệu chất dẻo...điều này sẽ kích thích quá trình cải cách kinh tế – xã hội của quốc gia Hồi giáo này.

- Trở thành thành viên trong WTO sẽ giúp Ả-rập Xê-út đạt được mục tiêu đa dạng hoá nền

kinh tế, tránh phụ thuộc nhiều vào lĩnh vực dầu mỏ, tạo thêm công ăn việc làm và khuyến khích đầu tư nước ngoài³.

2. Một số cam kết chủ yếu giữa Ả-rập Xê-út với WTO

Theo thông lệ, một đất nước muốn gia nhập WTO, trước hết phải cung cấp các bản chào về mở cửa thị trường cho những đối tác thương mại và những chính có yêu cầu đàm phán, trong đó bao gồm những cam kết cắt giảm thuế quan, sở hữu trí tuệ... Những cam kết song phương với từng thành viên sẽ được áp dụng rộng rãi cho tất cả các nước thành viên trong WTO. Ứng cử viên cũng phải thể hiện những cam kết đó trong luật pháp nước mình và cam kết hệ thống luật pháp thương mại của mình phải phù hợp với các nguyên tắc trong WTO. Đây được xem như bước cuối cùng để trở thành thành viên chính thức. Hầu hết các thành viên đều muốn kêu gọi một mức thuế thấp và khoản trợ cấp lớn về hàng hoá và dịch vụ, một khuynh hướng nữa là bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ và đảm bảo một nghị quyết minh bạch cho những cuộc tranh cãi về luật thương mại. Từ khi ra nhập WTO, Ả-rập Xê-út đã có nhiều cam kết trong các chính sách thương mại và luật đầu tư. Điều này sẽ củng cố lòng tin cho các nhà đầu tư nước ngoài vào Ả-rập Xê-út và sẽ tạo ra một môi trường cạnh tranh pháp lý cho các nhà sản xuất của Ả-rập Xê-út, đặc biệt trong việc giải quyết các trường hợp bán phá giá các mặt hàng dầu mỏ giữa Ả-rập Xê-út với các nước sản xuất dầu mỏ khác trên thế giới. Những cam kết chính giữa Ả-rập Xê-út và WTO chủ yếu là cam kết về giá cả, hạn ngạch hàng hoá (chủ yếu trong dầu mỏ), vệ sinh an toàn

thực phẩm, bản quyền tác giả, sự trợ cấp và bảo hộ một số ngành công nghiệp cơ bản và các ngành đầu tư trong nước. Xin đưa ra một số cam kết và tác động cơ bản trong một số ngành, dịch vụ của Arập Xêút khi ra nhập WTO.

2.1. Trong ngành công nghiệp hóa dầu

Việc ra nhập WTO của Arập Xêút sẽ nâng cao hơn nữa lợi thế cạnh tranh trong ngành dầu khí và tăng cường vị thế quốc gia trên trường quốc tế. Ngành hoá dầu của Arập Xêút sẽ có lợi ích lớn từ sân chơi toàn cầu, sẽ kéo theo sự mở rộng của nó đến lĩnh vực dịch vụ như tài chính, bảo hiểm, giao thông... sự mở rộng của các lĩnh vực này chủ yếu lấy từ dầu mỏ. Tuy nhiên, tác động đầy đủ mà ngành dầu khí mang lại khi mới tham gia vào WTO sẽ chưa nhận thấy luôn được.

Trong cam kết của Arập Xêút với WTO, quốc gia này sẽ tăng giá khí gas, được sử dụng như là nguyên liệu để sản xuất chất hóa dầu. Điều này tạo ra lợi thế cho Arập Xêút về giá cả các nguyên liệu đầu vào trong sản xuất dầu khí. Bởi vì quốc gia này là một trong những nước có trữ lượng khí gas thiên nhiên lớn nhất thế giới chỉ sau Nga và Iran. Thêm vào đó, Arập Xêút đã cam kết Hiệp ước cân đối mức thuế chung cho hoá chất, điều này sẽ làm giảm mức thuế cho các sản phẩm hoá chất trên thế giới, bao gồm cả những mặt hàng xuất khẩu dầu mỏ của Arập Xêút ở mức thuế là 6,5%. Đây là điều rất thuận lợi cho ngành dầu khí Arập Xêút. Hơn nữa các cam kết bãi bỏ các hàng rào thương mại từ cam kết của WTO đã tạo cho ngành công nghiệp dầu khí Arập Xêút một mức giá thấp hơn tới thị trường bảo hộ thuế quan như là thị trường

EU, Mỹ và Nhật Bản. Việc giảm thuế nhập khẩu các sản phẩm chất hoá từ các thị trường này làm mức giá nhập khẩu sẽ giảm đi. Điều này sẽ làm tăng quy mô xuất khẩu dầu khí của Arập Xêút do quốc gia này có lợi thế về cạnh tranh giá. Ví dụ, mức thuế đánh vào sản phẩm Polime gồm (nhựa dẻo Politen, nhựa cứng Polixetiren, nhựa PVC và nhựa poriplobilen) trong thị trường EU, Mỹ được giảm gần một nửa, từ 12,5% xuống còn 6,5%. Mức thuế này sẽ áp dụng trong các thành viên WTO vào cuối năm 2008. Kết quả này sẽ gây khó khăn cho các nhà sản xuất của nước nhập khẩu với mức chi phí cao để đáp ứng được mức giá thấp hơn từ việc giảm thuế. Các công ty nhập khẩu sẽ phải giảm sản lượng khai thác để tránh bù lỗ từ việc giảm giá. Điều này làm tăng khả năng cạnh tranh và mở rộng quy mô xuất khẩu từ ngành dầu khí của Arập Xêút.

Giảm thuế sẽ mang lợi ích cho Arập Xêút thông qua ảnh hưởng trực tiếp từ giá hay ảnh hưởng gián tiếp từ thu nhập. Nếu với mức giá thấp thì chi phí vật liệu đầu vào sẽ thấp hay nếu thu nhập tăng thì thu cầu cũng sẽ tăng theo. Vì thế Arập Xêút phải giảm thuế quan và mở cửa thị trường nhập khẩu dầu mỏ từ nước bạn. Theo dự đoán của các chuyên gia, việc giảm thuế sẽ làm gia tăng khả năng cạnh tranh giữa các nước sản xuất dầu mỏ với nhau bởi vì các quốc gia này sẽ tìm cách bảo vệ thị trường nội địa trước sự xâm nhập quá lớn của các đối thủ nước ngoài. Nó sẽ tạo ra một mức giá phân nhánh, dẫn tới giảm mức lãi ròng tới các nhà sản xuất địa phương. Điều này mang lại lợi thế cạnh tranh lớn cho các nhà sản xuất dầu mỏ Arập Xêút, họ sẽ đáp ứng được lợi

thế cạnh tranh và giữ được thị phần nội địa trong nước.

Hiệp ước của WTO cho phép các nước đang phát triển hạn chế nhập khẩu để bảo hộ một số ngành công nghiệp trong nước. Tuy nhiên, với mức cam kết giảm thuế nhập khẩu nhựa từ 20% xuống còn 6,5% có thời gian chuyển tiếp đến cuối năm 2008, Arập Xêút sẽ tăng nhập khẩu từ các nước sản xuất có chi phí thấp hơn như Trung Quốc, Ấn Độ...⁴

Theo như cam kết giữa ngành dầu khí Arập Xêút với WTO, có một thực tế rằng, ngoài giảm thuế nhập khẩu khí gas thiên nhiên đến năm 2008, WTO đã không có một sự thoả hiệp nào đến giá cả đầu vào nguyên liệu sản xuất dầu khí. Điều này là nền tảng cho lợi thế cạnh tranh trong ngành dầu khí Arập Xêút. Một số nhà kinh tế cũng khẳng định rằng, chi phí sản xuất thấp sẽ tạo thuận lợi cho các nhà đầu tư dầu mỏ nước ngoài sẵn sàng đổ vốn vào quốc gia dầu mỏ này và Arập Xêút sẽ trở thành trung tâm sản xuất và giao dịch dầu khí toàn cầu, là vị trí số một trong con mắt các nhà đầu tư dầu khí nước ngoài trong tương lai.

2.2. Trong vấn đề bản quyền sở hữu trí tuệ

Tháng 9/1993, Arập Xêút lần đầu tiên ký kết Hiệp ước Berne về bảo hộ quyền tác giả. Tháng 3 năm 2004, quốc gia Hồi giáo này đã cam kết về bảo hộ quyền sáng tác văn chương và nghệ thuật và Hiệp ước Paris về quyền sở hữu công nghiệp. Trong tiến trình đàm phán ra nhập WTO, Arập Xêút đã mở rộng quyền sáng chế đến các công ty tư nhân và các hãng từ bất kể quốc gia nào trong Tổ chức quyền sở hữu trí tuệ thế giới (WIPO). Vấn đề vi phạm bản quyền tác giả là một trong những

băn khoăn cho các đối tác thương mại của Arập Xêút. Từ năm 2003 trở về trước, nhiều bộ, ngành, ngân hàng, các cơ quan nhà nước và các tổ chức kinh doanh ở Arập Xêút đã sử dụng các sản phẩm phần mềm, phim ảnh, âm thanh một cách bất hợp pháp. Một số nhà xuất bản của Arập Xêút đã tái sản xuất sách, phim và âm nhạc từ phương Tây mà không quan tâm đến bản quyền trí tuệ tác giả. Trong tiến trình đàm phán ra nhập WTO, Arập Xêút đã nỗ lực giải quyết để giảm các hình thức sử dụng bất hợp pháp này. Arập Xêút đã nhận thức rõ ràng về việc bảo vệ tài nguyên phim ảnh, bản quyền tác giả và phần mềm máy tính. Tháng 8/2003, Arập Xêút đã ban hành Luật bản quyền tác giả mới và có sửa đổi hoàn chỉnh vào tháng 01/2006. Luật bản quyền mới đã quy định rất nghiêm khắc mức tiền phạt và mức phạt tù đối với người vi phạm bản quyền, cố ý ăn cắp bản quyền so với luật cũ. Ví dụ, mức phạt tù đối với người vi phạm là ít nhất 6 năm, mức bồi thường thiệt hại với người bị hại với mức tiền tối thiểu là 250 nghìn Rial và sẽ là gấp đôi nếu còn lặp lại. Đây cũng là một phần cam kết trong Hiệp ước TRIPS trong WTO. Mục tiêu của luật bản quyền là tạo cho Arập Xêút một sự tuân thủ đầy đủ trong các cam kết với WTO và tạo ra môi trường luật pháp minh bạch để hấp dẫn cho các đối tác thương mại và các nhà đầu tư nước ngoài. Luật mới đã đưa thêm quyền tác giả trong xuất bản phẩm báo tạp chí, bài thuyết trình, ghi âm, các trình diễn nghệ thuật và thêm một số các vấn đề máy tính. Điều này chưa được ban hành ở luật bản quyền tác giả trước kia. Theo như cam kết, các công việc về phim ảnh và âm thanh, nghệ thuật nhiếp ảnh, các công việc ẩn danh sẽ được bảo vệ ít nhất 25 năm kể từ

ngày phát hành đầu tiên ra công chúng. Các công việc sáng tạo, trí tuệ của tác giả sẽ được bảo vệ trên 50 năm và có thể suốt cuộc đời tác giả. Một số đặc điểm chính trong luật mới này là:

- Bảo vệ dứt khoát hơn cho các phần mềm máy tính và dữ liệu máy tính
- Bảo vệ dứt khoát hơn cho các công việc về âm thanh, hình ảnh và đã ra hạn thời gian bảo vệ lớn rất nhiều so với luật cũ là 10 năm.
- Bảo vệ các bản dịch, các bản copy.
- Kéo dài khoảng thời gian bảo hộ cho tất cả công việc nghệ thuật và văn chương từ năm 1993⁵.

2.3. Trong lĩnh vực nông nghiệp

Trong nguyên tắc của WTO là ngăn cấm hỗ trợ giá cho các mặt hàng nông nghiệp xuất khẩu bởi nó sẽ làm bóp méo thương mại quốc tế. Sự điều chỉnh này cũng không có nghĩa tất cả hình thức hỗ trợ nông nghiệp đều bị huỷ bỏ. Một số hình thức hỗ trợ nông nghiệp gián tiếp của Arập Xêút đã được chấp nhận và được sử dụng để tạo lợi thế cho một vài sản phẩm nông nghiệp của họ. Đó là vấn đề liên quan tới các khoản trợ cấp nông nghiệp trong khoản mục “hộp xanh”. Đây là khoản mục giành cho phát triển cơ sở hạ tầng nông nghiệp của nước đang phát triển như: xây dựng đập nước, các dự án về tưới tiêu, đường xá nông nghiệp, xây dựng các phòng thí nghiệm động thực vật học và các chương trình nghiên cứu nông nghiệp khác... Sự cam kết mức thuế trần trong các sản phẩm nông nghiệp của Arập Xêút theo điều 8/ luật WTO là 1320 sản phẩm ở mức giá thuế trần là 15% so với mức 7% với trước kia. Điều đó có nghĩa là Arập Xêút có đủ thẩm quyền để xử

lý, nếu quốc gia này thấy cần thiết để chống bán phá giá sản phẩm nông nghiệp. Ví dụ, trong 1320 sản phẩm nông nghiệp của Arập Xêút có 165 sản phẩm được liệt vào danh sách sản phẩm dễ hư hỏng. Vì thế, Arập Xêút yêu cầu mức thuế trần cao hơn cho việc bảo vệ để chống lại các sản phẩm nhập khẩu đồng loại khác. Gồm một số sản phẩm như: quả trà là, lúa mỳ, thịt gia cầm, trứng, sữa tươi tiệt trùng, rau quả vv... Tuy nhiên quốc gia này đã giảm dần trợ cấp nông nghiệp khi gia nhập WTO, ví dụ các khoản trợ cấp về lúa mỳ đã giảm từ 4 triệu tấn năm 1994 xuống 2 triệu tấn năm 1998; 1,8 triệu tấn năm 2001 và năm 2006 chỉ còn 0,8 triệu tấn. Arập Xêút đã cam kết với WTO sẽ giảm các khoản trợ cấp nông nghiệp xuống còn 13,3% so với 36% trước khi là thành viên chính thức của WTO.

2.4. Trong lĩnh vực thương mại

Theo như cam kết WTO, Arập Xêút có 870 sản phẩm công nông nghiệp bị đánh thuế 12%. Trong lộ trình đến năm 2010, có 430 trên 870 mặt hàng đó sẽ giảm thuế chỉ còn 6% và chủ yếu là các sản phẩm nông nghiệp. Trước thời kỳ ra nhập WTO, một số hàng hoá nhập khẩu vào Arập Xêút bị đánh thuế mạnh chủ yếu là các sản phẩm nông nghiệp. Đây là biện pháp bảo hộ nền sản xuất trong nước và tăng tính cạnh tranh về giá cho các sản phẩm trong nước. Một số ngành sản phẩm được chính phủ bảo hộ như sữa, gia cầm và các sản phẩm tiêu dùng thiết yếu khác. Tuy nhiên, với việc giảm thuế nhập khẩu vào các mặt hàng này sẽ là thách thức lớn với các ngành được xem như không có lợi thế này của Arập Xêút.

Arập Xêút đã cam kết một loạt các hiệp ước quan trọng trong việc đa dạng hoá luật thương mại và gia tăng hội nhập trong nền

kinh tế thế giới. Việc tham gia vào WTO đã tạo ra một môi trường minh bạch cho thương mại và đầu tư nước ngoài. Arập Xêút sẽ loại bỏ bất cứ hình thức đánh thuế nào không phù hợp trong nguyên tắc của WTO trong khi quốc gia này vẫn hạn chế quyền xuất nhập khẩu một số hàng hoá và dịch vụ cụ thể với lý do bảo vệ sức khoẻ cho dân chúng và quyền lợi an ninh quốc gia. Ra nhập WTO, Arập Xêút đã đưa ra một số biến đổi lớn trong xuất nhập khẩu, phân phối và dịch vụ vận tải. Arập Xêút đã cam kết để sắp xếp lại cơ cấu tổ chức hợp pháp để điều chỉnh lại chế độ thương mại của mình. Điều đó có nghĩa là một công ty nước ngoài có thể nhập khẩu hàng hoá mà không bị bất kỳ rào cản thương mại nào của Arập Xêút trong việc phân bổ hoặc chuyên chở hàng hoá nhập khẩu của họ. Arập Xêút cũng đã sửa đổi cơ chế nhập khẩu thuận lợi cho các nhà nhập khẩu cũng như xuất khẩu. Ví dụ, một nhà nhập khẩu có thể nhập khẩu hàng hoá từ Arập Xêút nếu quốc gia đó không có hiểu biết và sợ gặp rủi ro từ thị trường này hoặc không có quyền chuyên chở, phân phối bên trong Arập Xêút. Nhà nhập khẩu này sẽ thông báo tới một cơ quan đại diện nào đó của Arập Xêút nhập khẩu hộ mình. Hai bên sẽ ký kết một hợp đồng nhập khẩu ủy thác. Cơ quan đại diện phải nhập khẩu đúng chủng loại, số lượng và đảm bảo chất lượng như trong hợp đồng đã đề ra và cơ quan đại diện của Arập Xêút phải hoàn toàn chịu trách nhiệm cũng như phí tổn được cam kết trong hợp đồng. Nhà nhập khẩu sẽ thanh toán cho công ty nhập khẩu ủy thác một khoản phí nhập khẩu ủy thác. Hình thức nhập khẩu này được áp dụng cho những nhà nhập khẩu không hiểu biết nhiều về thị trường

Arập Xêút. Đây là sự tiến bộ trong chính sách nhập khẩu của chính phủ Arập Xêút mà trước kia không có.

Trong các cam kết về thương mại dịch vụ, chính phủ Arập Xêút đã mở rộng lối cho các nhà cung cấp dịch vụ nước ngoài, cho phép các nhà đầu tư nước ngoài mở rộng các hạng mục cung cấp sản phẩm vào quốc gia Hồi giáo này. Mở rộng kinh doanh dịch vụ đã tạo môi trường đầu tư thuận lợi hơn và giảm rào cản trong con mắt của các nhà đầu tư. Arập Xêút đã cam kết trong 12 lĩnh vực dịch vụ chính và 155 lĩnh vực dịch vụ nhỏ. Một số cam kết dịch vụ chính như: 1) ngành dịch vụ viễn thông; 2) dịch vụ du lịch; 3) dịch vụ ngân hàng; 4) dịch vụ bảo hiểm; 5) dịch vụ giáo dục và đào tạo vv... Sự cam kết trong thương mại dịch vụ đã giải quyết hàng loạt các vấn đề phức tạp ở Arập Xêút hiện nay như: quốc hữu hoá nền kinh tế, đầu tư trực tiếp nước ngoài trong ngành dịch vụ và mở rộng thị trường cho các nhà cung cấp dịch vụ nước ngoài. Hiện nay Arập Xêút cho phép các công ty cung cấp dịch vụ nước ngoài sở hữu tối đa 60% vốn cổ phần. Điều này làm gia tăng quyền lợi tới các nhà đầu tư nước ngoài và nó đã tạo ra những mảng sáng trong con mắt các nhà đầu tư nước ngoài⁶.

2.5. Trong lĩnh vực ngân hàng

Ngân hàng là một trong những lĩnh vực tự do hoá tương đối sớm, trước thời kỳ đàm phán ra nhập của WTO của Arập Xêút. Thị trường dịch vụ ngân hàng đã được mở cửa cho các đại diện ngân hàng trong khối GCC từ cuối năm 1990. Đạo luật thị trường vốn ra đời tháng 7/2003 đã ban hành luật tự do hoá trong đầu tư ngân hàng, môi giới và các vấn

đề liên quan tới kinh doanh ngân hàng. Tuy nhiên, từ cuối năm 2004, quốc gia này mới cấp giấy phép cho các đại diện ngân hàng của các nước khác vào quốc gia mình.

Theo như cam kết, Ả-rập Xê-út cho phép các công ty bảo hiểm nước ngoài mở các chi nhánh đại diện trong quốc gia này. Các ngân hàng thương mại đó sẽ được cấp phép theo phương thức sát nhập với các ngân hàng cổ phần địa phương hay sát nhập như là các chi nhánh của ngân hàng quốc tế. Theo như cam kết của WTO, các ngân hàng trong nước sẽ nắm giữ 60% vốn điều lệ và chi nhánh ngân

hàng nước ngoài sẽ nắm giữ 40% vốn điều lệ. Điểm hợp lý trong việc liên doanh cổ phần trong các ngân hàng thương mại sẽ làm gia tăng các đại diện thương mại ở quốc gia hội giao này. Trong năm 2004, số đại diện Ngân hàng thương mại nước ngoài chỉ với 50 đại diện trong đó 40 ngân hàng thuộc khối GCC, năm 2006 con số này lên tới 180 đại diện ngân hàng. Điều này sẽ làm gia tăng hoạt động tín dụng và tạo ra sự sôi động trong thị trường chứng của Ả-rập Xê-út, vốn là quốc gia có thị trường chứng khoán lớn nhất khu vực Trung Đông này.

Chú thích:

¹ www.worldbank.org

² John Sfakianakis, Ph.D. "Saudi Arabia and the WTO", Produced by the Office of the Chief Economist, Riyadh 11421 Saudi Arabia, 2006.

³ Overview of Saudi Arabia, theo <http://www.sagia.gov.sa/en>

⁴ WTO bật đèn xanh cho việc kết nạp Ả-rập Xê-út, theo Website: <http://www.tbvtvn.org.vn/>, ngày 02/11/2005

⁵ John Sfakianakis, Ph.D. "Saudi Arabia and the WTO", Produced by the Office of the Chief Economist, Riyadh 11421 Saudi Arabia, 2006

⁶ Saudi-US Relations Information Service, Web: <http://www.Saudi-US-Relations.org>

Tài liệu tham khảo

1. Overview of Saudi Arabia, theo <http://www.sagia.gov.sa/en>

2. John Sfakianakis, Ph.D. "Saudi Arabia and the WTO", Produced by the Office of the Chief Economist, Riyadh 11421 Saudi Arabia, 2006.

3. Saudi-US Relations Information Service, Web: <http://www.Saudi-US-Relations.org>

4. WTO bật đèn xanh cho việc kết nạp Ả-rập Xê-út, theo Website: <http://www.tbvtvn.org.vn/>, ngày 02/11/2005

5. Triển vọng thương mại toàn cầu năm 2007, theo <http://www.moi.gov.vn/News/Main.asp>, ngày 15/04/2007

6. Saudi Arabia into WTO, theo www.worldbank.org